

Posudek bakalářské práce Jiřího Janečka *Kantův projekt transcendentální logiky*

Práce shrnuje základní fakta o Kantově transcendentální logice. Je v podstatě kompilací sekundární literatury, což ovšem samo o sobě nepovažuji za problém, protože jde o problematiku natolik obtížnou, že je i taková kompilace netriviálním výkonem. V hrubých obrysech se práce jeví i jako přehledná a kultivovaně napsaná. Problém mám ovšem s některými detaily.

Tak zaprvé, autor někde čerpá z literatury způsobem, že z ní prakticky pořizuje výpisky, a i když zdroje poctivě cituje, uvádět téměř stejné věty, jako dílo, na které je odkazováno, a bez uvozovek, je na hranici přijatelnosti. Například na straně 15 práce píše, s odkazem na Rödovy dějiny:

Obecná platnost soudů je možná pouze tehdy, pakliže předměty jsou podmíněny pojmy a zásadami subjektu, tedy pokud posuzované předměty získávají formu interpretací skrze fundamentální pojmy a zásady, neboť v takovém případě předměty odpovídají interpretačním principům a všemu z nich plynoucího. Pokud základem předmětů jsou tyto interpretace, jsou předměty závislé na subjektu, a tudíž nejsou věcmi o sobě, ale jevy.

V Rödově knize pak na příslušném místě pak nacházíme:

Nutná obecná platnost soudů je pochopitelná pouze za předpokladu, že předměty jsou podmíněny pojmy a zásadami subjektu, tj. jestliže posuzované předměty vděčí za svou formu interpretaci prostřednictvím fundamentálních pojmů a zásad, neboť v tomto případě musí předmět odpovídat interpretačním principům a všemu, co z těchto principů plyne. Pokud se předměty zakládají na interpretacích, jsou závislé na subjektu, nejsou věcmi o sobě, ale jevy.

Na jiných místech zase autor nereprodukuje literaturu tak přímočaře, ale jeho reprodukce se pro mě stává ne příliš nesrozumitelnou. Např. na str. 20 (s odkazem na Patzigovu knihu) píše:

Ustanovení rozvažování jako nesmyslové poznávací mohutnosti nebo jako mohutnosti pojmů, neboť nazírání není možné bez závislosti na smyslovosti a kromě názoru neexistuje jiný způsob poznání, než skrze pojmy, přičemž pojmy jsou výsledkem funkce, což je proces, kdy jedna společná představa je tvořena podřizováním různých představ tedy ve výsledku znamená, že funkcí je pouze taková jednota, která je již předem předpokládána z důvodu možnosti realizace pořádání pod jednu společnou představu. Předpokládaným subjektem v této činnosti subsumce je tedy pojem.

Ať si s tím lámu hlavu, jak chci, nezdá se mi to dávat smysl. Některá nesrozumitelná místa jeho práce jdou zřejmě na vrub problémům v českých překladech sekundární literatury o Kantovi. Tak na str. 23 píše:

Jak již bylo řečeno, poznání získáváme ze dvou zdrojů a to smyslovosti a rozvažování neboli schopnosti mínění a schopnost pojmu.

Lámal jsem si hlavu, odkud se tam vzalo to "mínění" (co má mínění co dělat se smyslovostí), než jsem se dopracoval k tomu, že ho asi autor převzal z českého překladu Scrutonova spisku, kde je toto slovo ovšem použito jako český překlad Scrutonova "intuition", což je ovšem Scrutonův překlad Kantova "Anschauung", tedy "názor". Je-mi ale trochu nepochopitelné, že se autor nepozastavuje nad tím, že to co píše, nedává dobrý smysl. (Nebo mu to dává? Pak by to měl při obhajobě vysvětlit.)

Ještě jeden příklad. Na str. 24 autor píše:

Porozumění zkušenosti je možné díky obsahu pojmů, které z ní byly odvozeny. Tyto pojmy ovšem nejsou smyslového charakteru a v rozvažování tedy musí být obsaženy pojmy vymezující podoby jeho činnosti. (S. 24)

To je v podstatě převzaté ze Scrutona, až na to, že v té první větě vypadlo "prý", čímž se Scruton v zastoupení Kanta od uvedeného názoru *distancuje*; v této podobě to vypadá, jako by Kant tvrdil, že ze zkušenosti jsou odvozeny pojmy, které nejsou smyslového charakteru, což je něco zcela jiného, než co Kant a Scruton tvrdí.

Práce ve mně tedy místy vyvolávala podezření, že autor sám nemůže rozumět tomu, co v ní píše. Abych předešel nedorozumění, jak už jsem psal, jsem si plně vědom obtížnosti tématu a nepovažuji vůbec za problém, že kantovská témata, která jsou někdy svou podstatou značně nepřehledná, autor někdy nedokáže prezentovat přehledně. Je také pochopitelné, že někdy přebírá dikci Kanta či jeho vykladačů a tím jeho text nabývá určité klopotnosti. To jediné, o co mi jde, že autor by do své práce v žádném případě neměl jen opisovat věci, kterým sám nerozumí (pokud nejsou uvedeny jenom jako citáty). Pokud při obhajobě prokáže, že tomu tak není, nemám problém s tím, aby byla jeho práce hodnocena třeba i stupněm "A"; jinak, myslím, je třeba práci hodnotit hůře (oficiálně navrhuji "C", ale i to podle mne předpokládá, že ji autor alespoň částečně obhájí).

V Hradci Králové, 23.5.2017

Jaroslav Peregrin